

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatun numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si republicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si ecòmicu.

Va esì Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a:

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Inscritiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschian 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

pre semestrulu II (iuliu—dec.) 1870.

Incependu-se cu lun'a venitoria semestrulu alu II (iuliu—decemore) rogãmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu. sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea m a i i n n a i n t e de acestu terminu, pentru ca sè ne scimur orientã in privinti'a numerului esemplariiloru ce vomu avè a tipari.

DD. abonati, alu caroru abonamentu espira cu finea semestrulu ian. — iuniu, voru bine-voit a-si reinnoit. fara intardiare, abonamentele, er pre acei Domni, cari sunt inca in restantia cu pretulu de prenumeratiune, i rogãmu sè se grabesca a-si rafuì socotelele ca sè nu ni se immultiesca greutiile.

Pretulu de prenumeratiune se pote vedè in fruntea foiei; remane si pre viitoriu acelu-a-si.

Ne rogãmu a se scrie legibilu si precisu: numele, locuinti'a, post'a ultima si post'a principale.

Totu-una-data potemu incunoscintiã pre DD prenumeranti, ca s'au facutu dispusetiuni, pentru ca diurnalulu sè se espedeze cãtu mai regulatu si credemu ca post'a inca si-va implenti detorinti a mai bine.

Administratiunea.

Bucuresci, 12 iun. 1870.

Domnule Redactoru!

Situatiunea Romaniei este atãtu de complicata, ranele ei sunt atãtu de multe cãtu, vrendu a vi-le descrie, dieu, nu sciu de unde sè incepu. Sufferintiele unei provincie romane, ca parte a intregu teritoriulu nationalu, sunt sufferintiele totoruru Romaniloru; un'a inse ne mangaia, si acest'a este, ca asta-di pucini se gasescu intre Romani, — buna ora cum este clic'a cosmopolitiloru nostri d'aici, cari asta-di se afla la guvernul, — cari sè traiesca ca animalele necuventatorie de pre una di pre alt'a, fara de ore-care scopu mai inaltu, fara d'a fi petrunci de chiamarea loru de omu si romanu.

Sciu, cu ce zelu si caldura ati aperatu interesele Romanismului totu-de-un'a, pentru ca ast-feliu ve dictã iubirea, ce fia-care romanu trebuie sè nutresca cãtra totu ce este romanescu; sciu, cu ce interesu priviti totu ce se petrece in provincie romane, pentru ca sè ve poteti bucurã si intristã cu fratii vostri d'impreuna; sciu, cu ce sete si nerabdare cercati a cunosce pre toti barbati de ore-care insemnetate d'in largulu si binecuventatulu pamentu alu odata atãtu de gloriosei Dacie, si ast'a singuru pentru ca sè sciti cu cine aveti sè ve aliatu, cui se tindeti man'a si de cine sè ve feriti; mai mare fericire pentru noi nu pote sè esista decãtu a potè impartesi d'in tote partile, ca romanulu nu este lasiu, ca romanulu si-cunosce chiamarea sa, ca romanii, imbratãsiati prin una iubire sacra, mergundu mãna in mana, prospereza, inainteza, se intarescu. Dorere inse! Christu avea numai doi-spre-diece apostoli, si unulu trebuia sè fi tradatoriu! Natiunea romana carea, in sufferintiele sale de 17 secolu, este alu doilea Christu, sè nu aiba ore si ea unu Iuda?! Nu inimicii lui Christu, ci elevulu sèu l'a tradatu pre acestu-a. Nu inimicii externi amenintia asta-di esistintiã natiunei romane, ci sierpii, puii de vipera, nutriti la sinulu ei.

S'a revoltatu sangele in mine de cele ce am vedutu operandu-se de clic'a cosmopolitiloru, cari judeca asta-di la morte Roman'a si pre fiii Romaniei, ai caroru-a frati nu se sfiescu a se numi. Neci tatarii, nici hunnii nu au potutu mai cruntu lovi poporulu si interesele sale, decãtu cum le a lovit si le lovesce inca faimosulu ministru de in-

terne, Manolache Costachi, prin armat'a ce i stã la dispusetiune, dar' mai multu prin bandele de vagabundi platite prin bani straini. Asta-di, chiaru in capitala, nu mai esti siguru ca, esindu afara de sub bordeiulu tãu, te vei mai rentorce sanetosu a casa, ca-ci sergentii de politie, in locu sè te apere, mergu mana in mana cu bandele bine platite.

Dar' ast'a e inca pucinu, pre langa cele ce ni se pregatescu. Camerele sunt convocate pre 15 l. c. st. v. Circula faim'a si siopte inspaimentorie d'in tote anghiurile, ca Manolache Costachivresè faca una lovire de statu, si, fiindu ca nu se pote basã pre militiã romana, respective nu o crede atãtu de barbara cãtu ea sè omora pre parentii, fratii si sororile sale, acest'a lovire de statu si natiune este otaritu a-o face cu trupe straine, cari aru stã gata sè intre. Vai de acestu miserabilu, daca va incercã sè ucida chiaru pre mam'a sa . . . Nefericita dinastia, daca nu se va eliberã de aceste bratie infernale, in cari s'a aruncatu . . . Christunatiunea pote fi tradata si chiaru restignita: dar' ea va inviã, ca-ci are vietia eterna. Dar' Iud'a tradatoriulu, elu va trebui, rusinandu-se de sine insu-si ca a vendutu sange nevinovatu pentru bani ovreesi, sè se spendiure!

Sè infiintãmur reuniuni pentru invetiatur'a poporului romanu.

I.

Desbaterile interesante, ce decurgu intre partisanii fondului teatrale nationalu si ai infiintãrii unei academii romane de drepturi, sunt dovedi viue, ca fiii natiunii romane desceptandu-se, incepu a cugetã seriosu a supr'a viitorulu natiunii, incepu a se ingrigi despre mediu-locele, prin cari ne amu potè mantui de prepastiã, ce d'in di ce merge ne amenintia totu mai tare. Intr'adeveru, ar' fi pecatu nationalu, daca noi romanii de d'incocce de Carpati, in numeru la 3 milioane, nu amu grigi pentru a radicã unu templu Taliei romane si a dã ocaziune tinerimei, ca drepturile natiunii sè le asculte si invetie in limb'a romana. Daca cugetu inse la enormele sume, cari se receru si se potu adunã numai pre cale de contribui, pentru infiintarea acestoru doue institute atãtu de necesarie, si le combinediu cu modestele nostre poteri materiali: mi vine a renuciã la sperantiã ca sè potemu vedè in curundu realizate aceste scopuri marctie sèu barem unulu d'in ele.

Inteligintiã romana, in genere destulu de prompta a sacrificã pentru scopuri nationali, e pre-pucina si mare parte seraca; prin urmare, dupa parerea mea, inteligintiã nu va potè suportã nici diumetate d'in spele enorme, ce se receru pentru aceste doue institute salutare. Burgesia romana e si mai pucina; deci si de la acest'a se pote acceptã numai pucinu. Er' poporulu nostru nu este radicatu la acelu gradu alu culturai, ca sè precepta insemnetatea acestoru institute neaperratu necesarie pentru una natiune de vietia. Avere modesta, abè de 80.000 fl., a celoru trei Asociatiuni romane, d'in Transilvaniã, Banatu-Ungariã si d'in Bucovin'a, este cea mai eclatante doveda, cãtu de pucinu sunt desvoltate poteri nostre materiale si cãtu este desvoltatu zelulu si promptetiã d'a sacrificã pentru scopuri de interesu generale nationalu. La aceste trei Asociatiuni de cultura au concursu inteligintiã, burgesia si poporulu; cu tote aceste averele aceloru trei Asociatiuni e atãtu de neconsiderabile, in cãtu cine nu va scã, cãtu suntemu de inapoiati in tota privintiã si cãtu ni este de precaria starea politica, va ride, ca una natiune de 3 milioane are atãtu de pucina insufletire de a sacrificã pentru interesulu sèu. Sè nu ni pretiuimu poteri preste mesura!

Principiulu cruce risti-loru, ca adeca sè contribua fia-care sufletu romanu cãte unu cruceriu la anu pentru scopu nationalu, s'a probatu a se pune in praxe, inse realitatea ni-a are-

tatu, ca nu se pote duce in indeplinire si nici ca vomu potè, pana candu nu va fi indestulu de latfita invetiatur'a poporale.

Cu tote aceste, trebuie sè conlucramu d'in tote poteri pentru realizarea susamintiloru institute; ar' fi rusine sè lasãmu a cadè unulu sèu altulu d'in aceste maretie scopuri; — dar', pana candu unii barbati de devotamentu voru conlucrà d'in respoteri pre acestu terenu, asiu dorì ca altii sè se inroledie sub standardulu cu devis'a: „i n v e t i a t u r a p o p o r a l e“ pentru ca sè usoredie calea celoru d'intãiu; sè punemu fundamentulu, pre care ei sè pote edificã mai securu si mai iute, sè arãmu si sè semenãmu, ca ei sè aiba unde si ce secerã!

Dar, abstragundu de la aceste, esistintiã nostrã nationalu, bunastareã materiale, si eluptarea drepturiloru nationali pretindu neconditionatu, ca cu urgintia sè dãmur invetiatura poporului, pentru ca sè ni conservãmur nationalitatea, pentru unu viitoriu mai bunu si ca sè potemu ajunge la una stare, in carea sè fimu capabili a creã acelu viitoriu.

Una parte a poporului romanu d'in Ungariã, Banatu, Transilvaniã si d'in Bucovin'a se desnatiionalisedia. Poporulu d'in orasie, sèu cetãti si d'in comunele miste, mai vertosu in unele parti ale cotteloru Aradu, Bihoru, Satu-Mare, Selagiu, Ugo-ciã, este amenintiatu de perire nationalu; bucovinenii, chioreni si ambitiosii maramuresiani si-affia in sinulu loru apostati, cari i conducu la prepastia nationalu. In unele parti, poporulu romanu numai prin religiune este legatu de natiunea sa, cu tote cã numai cu limb'a traiesce si apune una natiune; apoi fia-care va cunosce romani, cari si-au pierdu limb'a si va cunosce poporeni romani betrani, cari vorbescu inca romanescu, inse fiii loru abi gangavescu cãte-va cuvinte romanesci si multor'a li e rusine, ca le sciu si acele. — Adevaturi triste!

Poporulu crescutu in nescintiã nu cunosce principiile nationali, nu are una consciintiã nationalu desvoltata; in intieligintiã de la tiãra lipsesce ori-ce vietia adevratu nationalu; altii profitedia de negrigintiã nostrã si asiè, spre cea mai mare dauna a natiunei, ni se rapescu sute de romani pre fia-care anu. Si noi stãmur nemiscati!

Nescintiã, necultur'a e surgintea si a altoru rele enumerate, cari contribuescu la desnatiionalisare si slabirea natiunii, precum e si seraca.

Suntemu seraci, nepotintiosi, fiindu ca pre di ce merge avemu mai multe esigintie; trebuie sè contribuimu pentru sustinerea statului si a organismulu acelu-a; trebuie sè contribuimu pentru infiintare si sustinere de institute nationali. Mediu-locele spre acestu scopu numai prin lucrare, si inca prin lucrare rationalu se potu castigã. Dorere, poporulu nostru, de o parte, in lipsa de invetiatura, instrainatu de meseria, industria si de comerciu, asuda langa cornele plugului fara a potè a se radicã la bunastare materiale; d'in contra, nepotendu tienè concurentia in progresu cu poporele conlocutorie, e in decadintia materiale; spiretuale si morale; d'in di ce merge devine totu mai seracu si asierbitu altoru popore. De alta parte, sè marturisimu, poporulu romanu nu e destulu de activu si laboriosu. Caus'a acestui reu inca e necultur'a, in parte si institutiunile feudali d'inainte de 1848, ale caroru urmãri triste le sentimur si asta-di. Bunastareã materiale a poporului romanu depinde de la cultura; — aceea va cresce graduatu cu cultur'a, va decadè si mai tare prelanga cultur'a de asta-di a poporului.

In actiunile, ce cu bucuria observãmur in vietia nostrã socialu-politica, la fia-care pasiu esperiãmur cu dorere, — ca ni lipsesce conditiunea principale a reusirei; *) suntemu nepotintiosi si slabi a ajunge si a efeptu dorintiele si pretensiunile nostre juste, a le caroru-a mare parte, prelanga una cultura mai buna a poporului, chiaru

*) Prin pacient'a si constantia nu va lipsi nici reusirea. Precipitatiunea inca nu e buna. Red.

si între impregiurările de fatia, fía acele ori câtu de nefavoritorie — s'ar' poté ajunge, s'ar' poté efectui. — Tienu multu la refrenulu: „p o p o r u l u i n s c l a v i a m e r i t a s c l a v i a “ si „fiat lux et erit libertas.“

Indegetandu la legea 1868. 38. despre instructiunea publica, credu că nu se va aflá romanu care, petrundiendu intielesulu acestei legi, sê nu recunosca necesitatea neamênavea de a „d á m á n a c u m á n a c e i c u a n i m a r o m a n a “ pentru instructiunea poporale.

Ne-amu indatinatu a strigá in contr'a ordinarietelor si preutímei, că sunt nepasatorie facia de invetiatur'a poporului. Ordinariatele merita acúsările in o mai mare mesura decâtu preutímea. Dar ore noi mirenii suntemu privilegiati a stá cu mânele in sinu si a faurí arme de incriminatiumi in nepasarea nostra contr'a nepasării altor'a?

Experientia de tote dílele ne invetia, ce avemu a sperá de la ordinariate. Cei mai multi d'in protopopi si preuti facu câtu potu, ér' altii sunt condamnati a se ingrigí de traiulu de totedílele.

Caus'a invetiaturei poporului e causa natiunale, e cestiune de esistintia natiunale; — sê o facem u causa comuna tuturor romaniloru, poporului intregu! Sê bagamu bine de sema, invetiatur'a poporale negrigita, cum e acum, in doue diecenie ni pote aduce stricatiuni, ce nu vomu poté repará in secli, apoi, că pretiulu invetiaturei poporale crece intogma ca alu câtiloru sibilice.

Singurateci, pote, facu si potu face multu pentru invetiatur'a poporului, inse ea nu va prinde radecine mai tari pâna candu, unindu-ne, vomu statorí o procedere uniforma; pâna candu, unindu-ne in reuniuni tienutali, provinciali si aceste in o reuniune a tuturor romaniloru d'in coce de Carpati, vomu scrutá preste totu si in specie unde ce avemu, si, cunoscundu starea actuale, ne vomu consultá, unde, ce avemu de facutu pentru invetiatur'a poporului? unde e trebuint'a mai urgente? prin ce mediu-loce s'ar' poté ajunge scopulu? scl.

Sê ne desceptamu, sê nu lasamu, ca si pre acestu terenu sê ne apuce strainii pre d'inainte; sê cultivámu terenulu invetiaturei poporale, căci cultivarea lui va fi cea mai puternica garantia a viitoriulu nostru; — sê infiintámu si noi reuniuni pentru invetiatur'a poporului!

Codrus.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 27 iuniu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Petru Mihályi. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: c. Iul. Andrassy, b. Ios. Eötvös si Balt. Horváth.

Dupa cetirea si autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, se presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiunei petitiunarie.

Georgiu Stratimirovics intreba pre intregu ministeriulu, daca voiesce a-i responde la interpelatiunea sa facuta in privint'a sortituriloru câliloru ferate turcesci, si daca voiesce, candu i-va responde? — Se va comunicá ministeriulu. — Dupa ace'a presinta unu proiectu de conclusu pentru construirea câlii ferate Chichind'a-Mare-Belgradu. — Se va tipari.

Georgiu Elekes pune pre biuroulu camerei unu proiectu de conclusu, conformu carui-a pertratata proiectulu de lege despre organizarea municipieloru sê se amêne pâna candu, in intielesulu §-ului 10 d'in art. de lege 43 d'in 1868, va fi ascultata si opiniunea fundului regescu si se va presintá unu proiectu de lege in privint'a organizării lui. — Se va tipari si impartí intre deputati.

Emericu László presinta in numele sêu si alu consociloru lui de principie d'in stang'a extrema unu proiectu de lege, conformu carui-a camer'a sê respinga proiectulu guvernului despre organizarea municipieloru si a comuneloru, invitandu-lu a elaborá si presintá camerei unu nouu proiectu de lege in intielesulu legiloru d'in 1848. — Se va tipari si pune in desbaterea camerei.

Mauritiu Wahrmann interpeleza pre ministrulu comerciului, daca are cunosciintia, că guvernulu italianu voiesce a spori taca'sa vamale pentru importulu spiritului de la 10 la 15 franci pentru una hectolitru, si că a presintatu degiá parlamentulu italianu proiectulu de lege in privint'a acêst'a, — si daca are cunosciintia, voiesce sê faca pasii necesari pentru ca consululu austro-magiaru de la curtea d'in Florentia sê intrevina in interesulu producatoriloru unguresci? — Se va comunicá ministrulu concerninte.

Ministrulu presiedinte, c. Iul. Andrassy, pune pre biuroulu camerei legile sancionate despre construirea câlii ferate vicinale Nyiregyháza-Ungváru si despre schimbarea legi relative la calea ferata resaritena. — Dupa publicare se tramitu camerei magnatiloru.

Siedintia se inchiaia la 11¹/₂ ore a. m.

Siedintia de la 28 iuniu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Petru Mihályi. Pre bancele ministeriali: b. Iosifu Eötvös.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei trecute, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se transpunu comis. petitiunarie,

Cont. Ioanu Bethlen relateza, că comisiunea 5. judiciaria a verificatu definitivu pre deputatulu Benjaminu Gutti, alesu in cerculu Tasnadului, cottulu Solnoculu-de-mediulu-locu, éra spesele investigatiunei, in suma de 35 fl. v. a., le va suportá camera.

Comis. economica pune pre biuroulu camerei unu raportu, conformu carui-a cassariulu camerei sê dée, afara de garantie morali, si garantie materiali si ca salariulu lui anuale sê se sporesca de la 1400 la 1500 fl. v. a. si sê i se acorde 300 fl. bani de cuartiru. — Raportulu se adopta cu unanimitate.

Paulu Szontágh (d'in Iauriu) relateza d'in partea comisiunei centrale despre proiectulu de lege, relativu la creditulu suplementariu alu ministrului de culte si instructiune publica. — Se va tipari si pune in desbaterea camerei.

Virgilu Szilágyi pune pre biuroulu camerei raportulu comisiunei revedietorie relativu la socotele camerei de la 1. augustu 1869 pâna la 31 ianuariu 1870. — Se va tipari si pune la ordenea dilei.

Camera trece apoi la ordenea dilei, si adopta, in generalu si specialu, proiectulu de lege despre deschiderea liniei ferate Holdmezövársárhely-Ciab'a.

Siedintia se inchiaia la 10³/₄ ore a. m.

Siedintia de la 30 iuniu.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Ales Bujano vics. Pre bancele ministeriali: c. Iul. Andrassy, Car. Kerkápolyi, Balt. Horváth, Paulu Rajner, Ios. Szilágyi si Colom. Bedekovics.

Dupa ceremonialulu indatenatu la deschiderea fiacarei siedintie, Alesand. Csánády interpeleza pre ministrulu langa person'a Majest. Sale in privint'a scriiloru respandite, că Majest. Sa a concesu c. Beust d'a primí emblem'a Ungariei in emblem'a sa familiara.

Ignatiu Somossy interpeleza pre ministrulu comerciului si alu finanieloru, candu au de cugetu a satisface conclusulu camerei, conformu carui-a deputatii, cari devinu membri ai guvernului, se supunu unei alegeri noue.

Ministrulu presiedinte, c. Iul. Andrassy, respundiendu la interpelatiunea deputatulu Ales. Csánády, díce, că Majest. Sa are dreptulu d'a impartí embleme (Contradicere in stang'a extrema); de altmítrele-a oratorele afirma, că monarculu n'a impartitu c. Beust emblem'a Ungariei, ci numai unele insemne eraldice.

Ales. Csánády: Eu nu mi-am adresatu intepelatiunea dlui ministru presiedinte, ci ministrului langa person'a Majest. Sale; dreptu-acê'a nu primescu respunsulu ministrului presiedinte. (Ilaritate in drept'a. Aprobare in stang'a extrema.) Nu potu recunosce monarcului dreptulu d'a impartí embleme fara contrasemnarea ministrului respectivu si, prin urmare, nu sum neci de câtu multumitu cu respunsulu datu. — Respunsulu ministrului presiedinte se iê spre sciintia.

Ministrulu comerciului, Ios. Szilágyi, responde cu privire la interpelatiunea deputatulu Ig. Somossy, că daca ar' fi convinsu că lu deobliga conclusulu camerei, si-ar' fi depusu mandatulu de deputatu. — Se iê spre sciintia.

Stef. Majoros interpeleza pre ministrulu comerciului, d'in ce cauza nu e terminata inca lini'a telegrafica cătra cetatea Zent'a, si pentru ce nu sunt scutite de taca'sa telegramele si epistolele deputatiloru, tramise alegatoriloru lor?

Minist. Szilágyi responde la intrebarea d'antáiu a interpelatiunei, că se va informá despre pedecele, cari au intardiatu terminarea numitei linie telegrafice. Cu privire la intrebarea a dou'a, oratorele responde, că deputatii Ungariei n'au fostu pâna acum'a eliberati de la taca'se postale si telegrafice, si că numai una lege speciale li-pote acordá unu asemene dreptu. Interpelantele nu este multumitu cu respunsulu ministrului, inse majoritatea camerei lu iê spre sciintia.

Ministrulu presiedinte pune pre biuroulu camerei legea sancionata de Majest Sa despre rescumperarea puntii de feru d'intre Bud'a si Pest'a.

Dupa ace'a se cetesce a trei-a ora si primesce definitivu proiectulu de lege despre deschiderea liniei ferate Holdmezövársárhely-Ciab'a. — Se tramitu camerei magnatiloru.

Bela Perczel pune pre biuroulu camerei raportulu comisiunei centrale despre proiectulu de lege relativu la organizarea municipieloru si a comuneloru. Dupa una motivare scurta, raportorul comisiunei recomanda camerei primirea proiectulu d'in cestiune.

Colomann Tiszá, deschidendu desbaterea generale a supr'a acestuiu proiectu de lege, declara, că in vobirea sa se marginesce numai la momintele principali, cari lu constringu a respinge intregu proiectulu de lege.

Unu asemene momentu, continua oratorele, este perfect'a egalitate a municipieloru cetatienesaci cu comitatele, precum si impregiurarea, că in comitetulu cottensu au locu si voturile virile; de-si aceste nu sunt de natura aristocratica (? Rap.), ele creeza totu-si unu privilegiu plutocraticu, si acestu privilegiu e totu asiê de daunosu ca si aristocratia. Oratorele nu va aprobá neci una-data negatiunea dreptulu de sufragiu, carea se statoreste ca massima prin modulu formării comitetulu, propusu in acestu proiectu de lege. Oratorele nu pote primí intruducerea voturiloru virile d'in cauza, că acelea creeza diferentie de clase, cari fure delaturate prin legile d'in 1848. Una asemene precedere e plina de pericle, si oratorele spera, că proiectulu d'in cestiune, devenitu ehiaru si lege, nu va avé neci una vitalitate. Dupa ace'a, combaterdu despusetiunile preiectulu, relative la bugetu, alegerea oficialiloru si la controla, a caroru-a exercitare se incredintieza comitelu supremu, respinge proiectulu d'in discutie, admoniandu camera, sê cumpenesca bine ce'a ce face, innainte de ce ar' decretá de lege despusetiunile coprinse in proiectu.

Georgiu Elekes adopta proiectulu, numai că doresce, ca guvernulu sê presinte camerei, inca innainte de pertratata proiectulu municipalu, unu proiectu de lege despre organizarea fundulu regescu; dreptu-acê'a recomanda camerei primirea proiectulu sêu de conclusu.

Emericu László, schitiandu principiile legelatiunei d'in 1848, basate pre libertate, egalitate si fratetate, spne că proiectulu municipalu nimicesce tote principiile d'in 1848; anume, prin intruducerea voturiloru virile se creeza privilegie, cari vatema principiulu egalității; prin dreptulu nemarginitu de candidare alu comitiloru supremi, se restringe dreptulu liberu de alegere, prin urmare libertatea cetateiiloru. Proiectulu municipalu, continua oratorele, nimicesce tote drepturile si libertátile municipieloru, dandu-le in man'a guvernului, ér' in loculoru intruduce unu centralismu feroce, ca si care nu esiste neci ehiaru in Franci'a, ce geme sub jugulu cesarismulu modernu.

Ministrulu interneloru, Paulu Rajner, se incerca a combate objectiunile vorbitoriloru antecédinti, fu inse intimpinatu d'in partea stangei si a stangei extreme cu risete si desaprobári.

Siedintia se inchiaia la 2 ore d. m.

Multumita publica.

Fagarsiu, 5. iun. c. v. 1870.

Subscris'a directiune de la scol'a normale romana ort. or. „Radu Negru“, avendu in vedere că una scola, ca sê corespunda numelu sêu, misiunei sale, civilisatorie si luminatorie, ca sê pota prosperá: se cere neaperatu, ca ea sê intrunesca tote conditiunile, ce natura astoru-feliu de institutiuni le reclama! Un'a d'in principale conditiuni, ce trebe sê aiba fiacare scola, fiacare institutu de crescere, bine organizatu, este infiintarea de asiê numitele bibliotece scolastice, despre cari invetiatur'a Esarcu a dísu, cu ore-care ocaziune, că ele n'aru trebú sê lipsosca d'in nice unu satutiú! Scol'a „Radu Negru“ inca avea lipsa de infiintarea unei asemenea bibliotece. Dar' findu-cá acêsta scola s'a pusu in fiintia cu mari greutáti, si astu-feliu nepotendu-si cumperá carti pentru biblioteca pre banii sêi, subscris'a directiune scol. facuse pre la inceputulu lunei lui ianuariu 1870 unu apelu in diuaristic'a romana cis- si transcarpatina intitlatu: „Una rogare in interesulu „Romanismulu“, cu scopu sê fondeze scolei sale una biblioteca căci, fara asemenea bibliotece scol., promoverea intereseloru scolare nu pote deveni una realitate pronunciatá. Ca bucuria dar' anuciámu onor. publicu lectoriu, că acea rogare a produsu unu resultatulu cătu se pote de splendidu! Nice că ne amu indoitu de una asemenea resultatulu, fiindu tare convinsi, că romanii sunt descepti, priveghieza, ca Romanismulu nu numai sê nu se stirpesca ci, ajutandu-se frate pre frate, elu sê se conserve, pastrandu-lu ca pre celu mai scumpu a manetu remasu nóe de ereditate de la protoparintii nostri, cari au moritu cu sabia in mana aperandu-lu! Numai ajutandu frati pre frati, Romanismulu va inflori si in florindu va formá bulevardulu occidentulu in orientulu Europei! Numai ajutandu-ne unii pre altii, se va poté produce neaperatu: sentiulu centripetalu alu intregi familii latine, unitarie dupa sange si omogeneitate! — Cu cea mai mare satisfaciune dar', subscris'a directiune scol. este in placuta pusefiune d'a anuncá onor. publicu cetitoriu, că de la ianuariu 1870 pâna la 26 maiu 1870 s'au tramisu bibliotecei nostre urmatoriele novele, mape, tablouri si alte imagini pretioase cari, estimate, dau suma de preste una miie de lei noi. Aceste daruri frumoase ni s'au tramisu de la urmatorii domni, in modulu cum se va vedé mai diosu:

I. In luna ianuariu, d'in Bucuresci: 2 diuarie: „Trompet'a Carpatiloru“ si „Presa“

II. In luna februaru, d'in Bucuresci: 5 carti frumoase de la dlu D. Constantinescu, siefu alu independentiei militare; d'in Ploiesci: de la dlu Teodora Ionu, comeciante, 3 galbeni in natura.

III. In luna marte, d'in Bucuresci: prin dlu prof. sem. G. Enacanu, de la domnia sa, de la rev. sa

par. archim. T. Scribanu si de la dlu P. Alesandrescu, prof. sem., 10 cărți prețioase. De la dlu G. Sionu unu esemplariu d'in „101 fabule.“ De la dlu Papi Ilarianu unu esemplariu d'in „Vietia, operele si ideele lui Georgiu Sincăi.“ D'in Brasiovu: de la dlu G. Baritiu unu esemplariu d'in dictionariulu ungurescu-romanescu. D'in Fagarasiu: de la dlu procuroru de statu, Vasile Alutanu, unu esemplariu d'in: Das oesterreichische Strafgesetz über Verbrechen, von Ignatz Maucher, Wien, 1847. Totu d'in Fagarasiu, de la dlu I. Codru Dragusianulu, vice-capitanulu tieriei Otului, 19 cărți frumoase. D'in Bucuresci: de la dlu administratoru alu „Tromp. Carp.“, Ionu Polescu unu esemplariu d'in tabloulu „Statua lui Traianu.“

IV. In lun'a aprile, d'in Bucuresci: am primitu de la dlu vice-presiedinte alu Societatii pentru invetiatiu'a poporului rom. si acum directoriu alu ministeriului cultorlu, C. Esarcu, 48 de cărți prețioase, intre cari si foia mensuale a societatii, scriere periodica forte interesanta, redactata cu multu talentu. Totu d'in Bucuresci am primitu prin dlu directoriu alu gimnasiului „Santulu Sava“: a) de la domnia sa 4 cărți frumoase; b) de la dlu majoru D. Papazoglu 13 cărți si 90 de tablouri, mape si alte imagini prețioase, in valoare de preste 500 de lei noui. — De la on. redactiune a „Trompetei Carpat.“ ni s'au tramisu brosiura de curundu esita a dlui Scarlatau Cretulescu.

V. In lun'a maiu, ni s'a tramisu d'in Bucuresci: „Codicele toaletei civile“, de unu domn, care nu ni-a tramisu numele insemnatu.

Subscribulu inca am datu 4 mape bibliotecei: 1. Imperiulu Austriei; 2. Regatulu Sardiniei; 3. Crime'a; 4. Germania de nordu impreuna cu Schleswig-Holstein.

Pentru tote aceste daruri frumoase tramise bibliotecei nostre, conformu decisiunei d'in conferinti'a ce a tinentu efortia scolei „Radu Negru“ in maiu, subscriba directiune scol. roga pre toti domni daruitori cis- si transcarpatini se binevoiesca a primi cea mai respectuosa multumita publica.

Directiunea scolei norm. romane ort. or. „Radu Negru“.

Ionu Dim'a Petrascu, m. p.
directoru.

Beiusiu, 23. Ciresieriu 180.

In 1412 iuniu, la 10 ore demaneti'a, societatea de lectura a junimei studiose in Beiusiu, in presinti'a unui publicu numerosu, tinentu sediinta sa publica.

Dupa ce corulu instrumentalu a executatu unu mersu cu succesu imbucuratoriu, pasi pre scena conducatorulu societatii si salutatu ospetii prin una vorbire demna de unu conducatoriu. Apoi urmara cele-a-lalte productiuni, precum: corulu vocale, una disertatiune, corulu instrumentale, vro cate-va poesie dechiamate, intrerupte prin canturi, si una satira, cari tote fure ascultate cu placere. Dintre piesele musicali a seceratu deschilinite aplause: Ardelena d'in Zarandu „Haina, si na, si na“, pre care junele A. Campianu a nimerito atatu de bine si a sciuto propune colegiloru sei. Mai incolo M. Ferliescu a escellatu Maria: „Corona Moldovei“, er' I. Onea, pecurariulu, ne a incantatu statu prin viersulu seu tremuratoriu, catu si prin costumulu, ce ni presinta intru adeveru pre unu pastoriu d'in muntii Sabiului.

Dintre diseranti, alu caroru nume lu conosciu, Tom'a si Tuducescu merita tota stim'a pentru curagiulu si elocinti'a sa, ne face se credemu, ca in dinsulu ne vomu bucura totu-de-un'a de unu adeveratu oratoru.

Placerea, ce ni-a causato junele Tuducescu prin curagiulu si elocinti'a sa, ne face se credemu, ca in dinsulu ne vomu bucura totu-de-un'a de unu adeveratu oratoru.

Pre candu A. Tuducescu incepuse a disera, sosira ni mai multi tierani (seu „nati“, dupa cum li-dicu pre la noi) de prin orasiu, atrasi de farmeculu orchestrului, ce resuna intre productiuni. Tieranii, intrandu in sala de productiuni, ascultara cu cea mai mare atentiune si, intre aplausele cu cari era incoronata vorbirea lui Tuducescu, diceau: „Binecuvanta-i, Domne, gur'a, ca dreptu d'fca! Asie e; nemicu n'a potutu se causedie tieraniloru romani mai mare bucuria si desfetare decatu atunci, candu au vediatu, ca datenele lor se amintescu si de cei ce sciu carte. Finindu se tote, conducatorulu multumi ospetiloru pentru onorea, ce li-au facutu, er' ospetii se departara pana preste cate-va ore, candu era-si voru conveni cu junimea la dantiu. Inse tieranii nepotendu asiste, ca se veda cum dantiedia filii lor, — mersera a casa, ducundu cu sine suveniri si dicundu: „N'asiu fi vrutu se remanu de la asta pentru 100 de argintu!“ Epirandu tempulu de pausare, pre la 9 ore ser'a, junimea, impreuna cu mai multe dame si damicele intrunindu-se era si, intru in „sala Otelului cetatienescu“ (pentru ca tempulu nu li-a favoritu se esa la padure, unde era lo-

culu destinatu pentru petrecere), si preste cate-va minute se si incepu dantiulu, care decurse in ordulu celu mai bunu, pana demaneti'a la 4 ore.

Una sera ca acesta, — in mediu-loculu atatoru rose (intre cari, dupa unanimitate judecata a juniloru, regin'a fu asta-data amabila dsiora: Maria Draganu) si crini teneri, — i-facea pre betrani se privesca in continuu la ei. Betranii nu poteau se dantiadie, ca-ci erau obositi de betranie, dar' anim'a lor, carea vibra asié de tare, era plina de bucuria.

Astu-feliu se intempla prin Beusiu; astu-feliu ne incanta junimea nostra. Cu ocazioni de aceste-a junimea nostra manifesta, ca viersulu:

„Aretati, cumca traiesce elementulu seu...“

Vorbiti, scrieti romanesce, pentru Domnedieu!!“
au prinsu radecine adance in animele lor.

Advocatulu Tanasie.

Invitatiune

Conferinti'a conchiamata prin confratele nostru Iosifu Popu la Clusiu pre 13 iuniu in interesulu constituirii comitetulu cercuale pentru despartimentulu Clusiu alu Asociatiunei transilv. pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, alogundu comitetulu cercuale provisoriu, la insarcinatu pre acestu-a cu conducerea interimale a afaceriloru despartimentulu si conchiamarea primei adunari generale ca constituate. Acestu comitetu, defigundu diu'a tienerei primei adunari generale pre diu'a de st. Petru si Paulu, adeca pre 11 iuliu 29 iun. a. c. d. m. la 3 ore in localitatea societatii de lectura romana d'in locu, — invita prin acesta cu tota stim'a pre toti membrii Asociatiunei, intreg'a inteligentia si fruntasii romani d'in comitatulu Clusiu, se participe la acesta adunare.

Comitetulu cercuale provisoriu alu despartimentulu Clusiu alu Asociatiunei Trans. pentru lit. rom. si cultur'a poporulu romanu.

Clusiu in 24 iuniu 1870.

George Domzsa, m. p.
presiedinte.

Vasiliu Ranta m. p.
secretariu.

VARIETATI.

*(Noulu procesu de pressa alu „Federatiunei“), intentatu de directorulu causeloru regesci (procurorulu generalu), si pentru care concessiunea dietei s'a datu inca in 24 apr., se va pertracta in 18 iuliu a. c., 9 ore a. m.

*(Diuariulu „Oest. Kor.“) i se scrie d'in Rom'a, ca toti episcopii d'in Ungaria s'au contiesesu, ca, indata dupa proclamarea infallibilitatii, se paresesca Rom'a si se se reintorca in patria lor. Acesta procedere a clerulu d'in Ungaria inca este unu protestu destulu de eclatantu contra infallibilitatii papei.

*(Scrierile) ce primiramu d'in Macedoni'a ni areta, ca desceptarea nationale merge cu pasi rapedi. Scolele sunt d'in ce in ce mai frecventate. „Infor. bucur.“

*(Mortea causata prin una musca.) In 19. iuniu s'a immormentatu in Carlstadt una femea a unui negutiatoriu. Se dice, ca tener'a feraca a devenitu victima unei inveninari originale, si anume: aflandu-se in apropierea spitalulu cetatienescu, una musca o impunse in buza d'in giosu, si in urm'a acestei rane mori preste cate-va zile.

*(„Infor. bucur.“) spunu, ca preste pucine zile se va deschide lini'a ferata Bucuresci-Buzeu.

*(Ioanu Lobontiu), fostulu arci-diaconu alu Pereciului si parocu alu Giurteleculu de Simleu, dupa unu morbu lungu de plamani, in etate de 55 ani, in alu 30-lea anu alu preutiei, alu 29-lea alu protopiei si in alu 8-lea anu alu veduvei sale, repausa in 19 iuniu a. c. spre doliulu consangeniloru, amiciloru si cunoscutiloru sei, lansandu in man'a sortii 8 orfani, d'intre cari 2 fete sunt maritate, unu fiu absolve acum teologia in Gherla, si de la acestu-a astepta mangaiare ceia-l-alti 5 mai mici. Immormentarea s'a serbatu in 23 iun. — Fia-i tierin'a usiora si memoria neuitata!

*(Georgiu de Crainicu), ces. reg. supremu silvanariu in pensiuene, repausa in 17. iun. a. c., in etate de 74 ani, in Clusiu, lasandu in urm'a sa unu singuru fiu. Fia-i tierin'a usiora!

*(Statistica trupelor d'in Ungaria si Transilvania.) In Ungaria sunt 17 regimente de infanteria cu 51 batalione, 2 batalione de venatori, 18 regimente de cavaleria cu 108 scadrone, 2 regimente de artileria cu 30 baterie, 2 artilerie de fortaretia cu 6 companie, unu batalionu de geniu, unu batalionu de pioneri, 6 despartieminte sanitare si comand'a a nou'a de carausa. In Transilvania sunt 4 regimente de infanteria cu 12 batalione, 2 batalione de venatori, 2 regimente de cavaleria cu 12 scadrone, unu regimentu de artileria cu 6 baterie si una compania artileria de fortaretia.

*(Graeca fides, nulla fides.) In 25

iuniu se respandi la burs'a d'in Parisu faim'a ca Domnitorulu Romaniloru ar' fi fostu asasinatu. Unu diariu grecescu d'in Constantinopole publica una asemene depesia carea, dupa investigatiune, se dede de minciuna.

*(Insciintiare.) Acei Domni cari au se reclame pentru „Noptile Carpatine“ si pentru „Amoru si Patria“, precum si acei cari dorescu a-si procura numitele opuri, se voru adresa catra autorulu, care va petrece in patria pana la finea lui iuliu a. c. Acei dni cari primira poesiele „Amoru si Patria“, si n'au tramisu inca banii, sunt rogati se nu intardie cu spedareloru. Epistolele se voru adresa subscribulu per Mediasch la Basna (Transilvania). J. C. Dragescu.

*(„Archivu“) pentru filologia si istoria de Dlu Tim. Cipariu, Nr. XXXV. de la 25 maiu, cuprinde urmatoriele materie importante: Gramatistii si ortografistii romani: Ienache Vacarescu si Fr. Ios. Schulzer; — Nicolau A. episcopulu Strigoniului (Nicolau Olac'us); — consennare de carti, documente de carti istorice rare; — documente pentru biografi'a lui S. Klein; — vechia metropolia de N. Popea, recensiuene critica; — corespundintie si, intre notitiile diverse, una anuniere a Dlu A. P. Ilarianu, ca in bibliotec'a universitatii d'in Bucuresci s'au aflatu operele marelui filologu romanu si consiliariu in Leopole, I. Budai alias Daleanu, in 14 volume inedite, parte filologice parte istorice, despre cari se va vorbi in Nr. XXXVI, care va aparé in 5 iuliu st. v.; — in fine, insciintiare de prenumeratiune la „Archivu“, etc., pre anulu intregu 3 fl. in laintu, si 1 galbenu imp. seu 11 lei noui si 50 bani romani inafara de monarcia.

*(Tevfik Mehemed), fiulu vice-regelui d'in Egiptu, sosi in 22 iuniu, in Pest'a unde, in numele cetatii, fu salutatu de primariulu orasiului, Gamporl. Dupa media-di cerceta mormentulu lui Gul Baba si alte anticitati. In suit'a clironomulu erau: admiralulu Murat, vice-adm. Abdelkader, secretariulu Rakel, magistrulu de staulu Ibrahim, mediculu Salim, trei camerari, duoi carieri si trei servitori.

*(Pertratatarea procesulu de pressa) contra deputatulu si redactorelu diuar. „Zastava“, dr. Svetozeru Miletica, s'a amenatu pana in 20. iuliu.

*(Telegraf. Rom.) ne roga ca se luamu notitia despre demintirea sa relativa la rectificarea mai noua a corespundintelu nostru d'in Sabiu in cestiunea serbarei dilei de 315 maiu, — objectu de certa nemeritata. In acesta cestiune nu vomu mai primi de la nimene decatu dovedi a fara de tota indoiele, ca se scimu una data ce e falsu si ce e adeveru: ca-ci noi credemu, ca corespundintele nostru nu voiescu se faca nimeni sila intru serbarea dilei de 315 maiu. De asta-data inse suntemu detori a pune sub ocii cetitoriloru nostri urmatori'a demintire a „Telegr. Rom.“: Corespundintele, „Gazetei“ si „Federatiunei“ in cestiunea cu Reuniunea sodaliloru romani e asié de nesocotitu incatu voiescu cu pretiulu batu-jocurei unui individu si unei corporatiuni totodata a-si sustiené neadeverulu seu. Objectulu nu este de natura de ace'a, incatu se lu intindemu pana in finitu; inse se scia cetitorii „Gazetei“ si „Federatiunei“, ca cor. a vrutu se brileze cu ce-va. Acesta potea se o faca pentru ca diu'a d'in 315 maiu i da materia destula. Elu inse nu are, pre semne, desteritate la asié ce-va si de ace'a vrea cu ori-ce pretiu se sustiena — ca de la Reuniune a pornitu. Dara, dinsulu si inca cei trei insi pre cari intemplantu a va fi adunatu acolo. Presiedintele Munteanu, pre carele lu pretinde cor. in fruntea junimei, dupa spus'a dinsulu, era la cafenuta „Ianda“, candu cei trei seu patru, cari se vede ca represintau junimea, mergeau, se vede, ca la baserica. Acesta e starea pre scurtu descria. — Fostu-a adunata junimea romana de la institutele d'in Sabiu, cu ocaziunea aniversarei de 315 maiu, in localitatea Reuniunei sodaliloru romani seu ba? Acesta este intrebaru, carea se pote forte bine lamuri prin subscrierea propria a totorora celoru adunati in numita localitate. Se va vede apoi, daca au fostu adunati d'in intemplantu numai trei seu patru, seu tota junimea, seu nece unulu. Se iubimu adeverulu si esacitate in tote lucrurile nostre, ca ci altmintrea se nascu neplaceri mari chiaru si d'in cause mice. Nece localitatea Reuniunei sodaliloru romani d'in Sabiu n'a fostu profanata prin adunarea junimei, nece junimea n'a fostu redusa numai la acea localitate. Se scimu dara una data prin subscrieri depline si d'in una parte, si d'in alta, ca fostu-a ore basata dechiaratiunea comitetulu Reuniunei, seu corespundintia ce ni s'a tramisu noe. Noi damu importantia acestei cause, pentru ca dorimu se fimu cu totii esacti si conscientiosi. Urimu si vomu uri totu-de-un'a intortocaturele, ca-ci ele producu ametiela, si apoi noi dorimu a vede tote lucrurile in chietate. (Red. „Fed.“)

*(Gramatica limbei romane) — partea I. analitica — de Timoteu Cipariu, canonicu metropolitaniu, etc., Bucuresci, MDCCCLXX, cu spelele Societatii academice romane, dedicata memoriei repausatulu Eugeniu Zappa, d'in alu carui fondu destinatu pentru cultur'a limbei romane s'a premiatu si tiparitu acestu opu prețiosu. Pretiulu in Austria: 1 fl.

